

EVVAL

Opleiden voor een toekomstige rechter

UATI

ERAP

Een evaluatie van de opleiding tot rechter

18 juni 2025

PORT

Opleiden voor een toekomstige rechter

*Een evaluatie van de opleiding tot rechter
18 juni 2025*

Voorwoord evaluatierapport Rio-opleiding 2025

Rechters opleiden tot vakgenoten waar de samenleving trots op kan zijn en van op aan kan. Dat is waar het om gaat bij de Rio-opleiding. Wij hebben als commissie met veel plezier en inspiratie gewerkt aan de opdracht om een 'ontwikkelingsgerichte evaluatie' uit te voeren naar de kwaliteit van de Rio-opleiding.

Wij hebben met deze evaluatie inzicht gekregen in het werk van rechters en wat er nodig is om de opleiding goed vorm te geven. Wij hebben ervaren hoezeer de opleiding onder druk staat door de huidige context van de rechtspraak. Daarbij gaat het niet alleen om de aantallen zaken en benodigde rechters maar vooral ook om het naar behoren uitoefenen van het ambt in een rechtstatelijk verband dat niet door iedereen als vanzelfsprekend wordt ervaren. De werkdruk is hoog, de toegang tot de rechter staat onder druk en de behoefte en noodzaak om goede rechters 'af te leveren' drukken een stempel op de (kwaliteit) van de opleiding.

Onze gesprekspartners waren openhartig en bereid hun ervaringen, zorgen en ambities met ons te delen. Gevoegd bij de zorgvuldige en professionele voorbereiding door het team dat de zelfevaluatie heeft opgesteld, heeft de commissie een schat aan materiaal ontvangen. De keuze van de Raad voor de rechtspraak om qua opzet, structuur en proces aan te sluiten bij de evaluaties en accreditaties zoals in (post) academische onderwijsprogramma's gebruikelijk is, heeft veel opgeleverd. Alle betrokken geledingen zijn betrokken geweest bij de zelfevaluatie en vele stemmen zijn ook tijdens de evaluatie gehoord. Wij hebben daarom vanuit verschillende perspectieven de Rio-opleiding leren kennen en waarderen. Deze voorbereiding is een majeure inspanning geweest

Inhoudsopgave

Voorwoord evaluatierapport Rio-opleiding 2025	4
Inhoudsopgave	5
Samenvatting	8
Deel 1 Inleiding	14
1.1 Opdracht	16
1.2 Context	17
1.2.1 Externe ontwikkelingen	17
1.2.2 Behoefte aan nieuwe rechters	18
1.2.3 Beperkte instroom	19
1.2.4 Beperkte opleidingscapaciteit	19
1.3 Leeswijzer	19
Deel 2 Bevindingen op hoofdlijnen	20
2.1 Doelstellingen opleiding	22
2.1.1 Kwaliteit van de opgeleide rechters hoog gewaardeerd	22
2.1.2 Meer en meer diverse instroom nodig	23
2.2 Opzet en inrichting opleiding	23
2.2.1 Stevige leerfilosofie als basis	24
2.2.2 Uitwerking leerfilosofie in de praktijk	24
2.2.3 Veel betrokkenheid bij opleiding	25
2.3 Toekomstbestendigheid	26
2.3.1 Opleidingscapaciteit onder druk	26
2.3.2 Verantwoordelijkheden divers belegd	26
Deel 3 Bevindingen per standaard	28
Standaard 1. Eisen waaraan rio's moeten voldoen	30
Standaard 2. De opleiding is effectief en efficiënt	33
Standaard 3. De opleiding stelt de eisen waaraan rio's moeten voldoen centraal	37
Standaard 4. De cursussen van SSR sluiten aan bij de rest van de opleiding	40
Standaard 5. De rio's doen de juiste praktijkervaring op in de leerwerkomgevingen	42
Standaard 6. De rio's worden op een juiste manier getoetst en beoordeeld	45
Standaard 7. De kwaliteit van de opleiding wordt continu gewaarborgd	48
Standaard 8. De opleiding levert goede rechters en raadsheren op	

Samenvatting

In oktober 2024 heeft een onafhankelijke externe commissie de opdracht gekregen om een ontwikkelingsgerichte evaluatie uit te voeren naar de kwaliteit van de Rio-opleiding.

Leidraad daarbij is een evaluatiekader geweest dat de Raad voor de rechtspraak speciaal voor deze opleiding heeft laten ontwikkelen. Het evaluatiekader bestaat uit negen standaarden en richt zich op:

- Beoogde en gerealiseerde doelstellingen van de opleiding.
- Opzet en inrichting van de opleiding.
- Toekomstbestendigheid van de opleiding.

Op basis van een grondige zelfevaluatie door de Raad voor de rechtspraak, de bestudering van meer dan veertig documenten en het voeren van ruim dertig gesprekken heeft de commissie een aantal sterke punten en verbeterkansen voor de Rio-opleiding kunnen identificeren. Op basis daarvan komt de commissie tot aanbevelingen die erop gericht zijn om de opleiding robuuster, werkbaarder en toekomstbestendiger te maken.

Context

In de samenleving doen zich ontwikkelingen voor die van invloed zijn op de rechtspraak en het functioneren van (toekomstige) rechters. De komst van AI en de groeiende polarisatie in de samenleving zijn daar voorbeelden van. De voorheen als vanzelfsprekend ervaren onafhankelijkheid en legitimiteit van de rechtspraak komt steeds meer ter discussie te staan; niet alleen bij burgers maar ook bij gezagsdragers. De context waarin de opleiding nu vorm krijgt is dan ook anders dan bij de start van de opleiding in 2014.

Deze aanbevelingen zijn voor een belangrijk deel overgenomen door de Raad voor de rechtspraak en de presidenten van de rechtbanken. De commissie moet daarbij constateren dat de overgenomen aanbevelingen niet altijd zijn geïmplementeerd en dat daardoor het beoogde effect achterwege is gebleven. Daardoor heeft de commissie in 2024/2025 voor een belangrijk deel dezelfde zorgpunten van haar verschillende gesprekspartners gehoord als haar voorgangers in 2018 en 2016.

Er zijn veel partijen betrokken zijn de besluitvorming over aanpassingen in de opzet en inrichting van de Rio-opleiding. Vervolgens zijn er nog meer partijen betrokken bij de implementatie van de aanpassingen. Daar ligt mogelijk de oorzaak van de beperkt gebleken veranderkracht van de opleiding.

De commissie adviseert om de besluitvorming over veranderingen bij een beperkter aantal betrokkenen te leggen. Deze betrokkenen dienen de bevoegdheid te hebben om veranderingen door te voeren en toe te zien op de naleving ervan. De commissie adviseert ook om een structureel kwaliteitsborgingssysteem in te voeren, zodat via het doorlopen van een PDCA-cyclus de effecten van veranderingen kunnen worden gevolgd.

Inleiding

A large, light green, stylized number '2' is positioned on the left side of the slide, extending from the top to the bottom.

Bevindingen

op hoofdlijnen

A large, light-colored, stylized number '3' is positioned on the left side of the image, spanning most of the vertical height. It has a thick, rounded, and slightly irregular appearance, resembling a hand-drawn or brush-stroke style.

Bevindingen

per standaard

Aanbevelingen

Lijst afkortingen en functionarissen Rio-opleiding

Afkortingen	
Boro	Besluit opleiding rechters en officieren van justitie
Gerechten	Verzamelnaam voor de elf rechtbanken, vier gerechtshoven en twee bijzondere colleges
GOC	Gerechtsbrede opleidingscoördinator
KPO	KwaliteitsPortefeuillehouders Overleg (overleg van rechterlijke bestuursleden)
LASOR	Landelijke adviescommissie werven, selecteren en opleiden rechters
LBR	Landelijke Beoordelingscommissie Rio's
LGOC	Landelijk overleg van gerechtsbrede opleidingscoördinatoren
LSR	Landelijke selectiecommissie rechtspraak
LWO	Leerwerkomgeving
POP	Persoonlijk opleidingsplan
PRO	Presidenten Raad Overleg (overleg van presidenten van de gerechten en de leden Raad)
Rio-opleiding	Initiële opleiding tot rechter en raadsheer
SSR	Stichting Studiecentrum Rechtspleging

Betrokken functionarissen	
Docenten	Verzorgen de leeractiviteiten van rio's vanuit SSR
Kernopleider	Rechter of raadsheer gedetacheerd bij SSR, is aanspreekpunt rio's en praktijkopleiders

Bijlagen

Bijlagen

